

Dünya Maden haberleri

Arsiulusal 2 inci Petrol kongresi

Dünya 2 inci petrol kongresi Pariste 14-19 haziranda toplanacaktır. Kongre beş şubeye ayrılmıştır. Şubeler iki ay evvel ihzari içtimalar yaparak kongrenin programını tesbit etmişler ve umumî raportörleri seçmişlerdir.

Uzun münakaşa mevzuu olacakları muhakkak olan bazı meseleler daha şimdiden kimyagerlerin nazarı dikkatini çekmiştir. Bu meseleler arasında: buhar safhasında katalizin tekniği, inhibitörlerin tetkiki, buhar safhasında krakingin bugünkü usulleri, karbüran ve lübrifyanların kimyevi terkiplerile istimal vasıflarının arasındaki münasebetlerin tetkiki bulunmaktadır.

İktisadî şubede bilhassa istilâhatın tevhidine çalışılacaktır.

Kongreye ecnebi memleketlerden iştirak edecek çoktur, şimdiden 120 müracaat vaki olmuştur.

Dünya:

1936 senesinde altın istihsali

1936 altın istihsaline ait ilk istatistikler belirmeye başladı. Union Corporation'ın verdiği istatistikler takribi olmakla beraber çok şayanı dikkattirler :

1936 saf altın istihsalinin 35 milyon onza baliğ- olmuş olmuası çok muhtemeldir. Evvelki senelerin istihsali bu rakamdan çok aşağıdır:

1935 te 30.984.000, 1934 de 27.620.000
1933te 25338000, 1932 de 24341.000,
1931 de 22.356.000, 1930 da 20.836.000,
ve 1929 da da 19.586.000 onz.

Almanya:

Krom meselesi

Paslanmıyan ve çabuk müteessir olmyan çelik istihsali için Almanyanın krom ihtiyacı gittikçe çoğalmaktadır. Bilhassa aşınmaz oluşu ile rağbet kazanan krom-molibden çeliği, krom mangan-vanadium çeliği, nikel-krom-molibden ve krom-nikel-çelik halitaları endüstride geniş bir mikyas-ta istimal edilmektedir.

Almanya krom ihtivacım kamilen dışarıdan ithal etmek mecburiyetindedir. 1931 senesinden itibaren krom ithalâtı gittikçe artmaktadır,

Sene	1931	1932	1933	_1934_
Ton	27530	42653	47704	76983

Almanya krom cevheri ihraç eden memleketler arasında Türkiye ve Cenubî Afrika birinci plânda gelmektedir. Buna mukabil Almanyadan ihraç edilen krom mamulâtı miktarı nisbeten azdır.

1932	1933	1934
525 t.	334 t.	262 t.

Bu krom cevheri en çok kimya sanayii için kullanılmaktadır.

Almanya da periodit ve serpantin zuhuratında tesadüf edilen krom cevheri %1 den fazla krom ihtiva etmemektedir. Bu arazideki krom cevheri pikotit veya kromit halindedir. Silikat, Diopsid, Bronzit gibi suhur içinde de krom emareleri bulunmaktadır, Magma soğuduğu zaman kromlu demir hususî elverişli yerlere teksif edilmiştir. Bundan dolayı bütün peridotit külçelerinde kromit zuhuratını bulmak kabildir.

Kromlu demir zuhuratına olivin ve Enstatitle karışık kromit halinde rastlanmaktadır. Fakat bugüne kadar yapılan tetkik Almanyanın kromlu demirce fakir olduğunu tesbit etmiştir. Silezyanın Silberberg, Grochau, Zobten silsilesi Frankenstein civarlarında ehemmiyetsiz yataklar mevcuttur.

Almanya:

Yenit terkibi petrol fabrikaları

Birkaç ay evvel Essen kömür madenleri ittihadı tarafından 12 milyon R. M. sermaye ile tesis edilen terkibî petrol fabrikasından maada yakında Krupp konserni tarafından yine terkibî petrol istihsal edecek olan «Krupp Motöryağı Şirketi» teşkil edilmiştir. Bu şirketin sermayesi 20 milyon reyşmarktır. Madenî yağlar istihsali için Fişer-Tropş usulünden istifade edecektir.

Buna mümasil Gelsenkirchen kömür madenleri yüksek tazyikli hidrojenasyon usulüne esaslanan benzin istihsal fabrikası tesis edeceklendir. Şirketin ismi «Gelsenberg-Benzin A. G.» dir.

Nürnberg vesair gaz fabrikaları nezdinde kömür destilasyon usulile benzol ve mayi mahrukat istihsal şubeleri tesis edilmiştir.

Almanya:

1936 senesinde kömür, Linyit ve kok istihsali

Kömür	Linyit	Kok	Kok	Kömür	Linyit
		Taşkömürden	Linyitten	Briketi	Briketi
t	t	t	t	t	l
158.380.003	161.337.208	35.861.460	1.791.617	6.133.003	36.082.038

Arjantin:

Yeni yataklar

Mühim bir boksit yatağı daha keşfedilmiştir, hükümet bu maddeyi muhtelif şehir sularının tasfiyesinde kullanacaktır, Yeni petrol yataklarının keşfi de Chubut havza-

sının 3000 m³ olan gündelik istihsalini mühim miktarda artırmış olacaktır. Son zamanlarda meydana çıkarılan kalay yataklarında işletme başlamıştır; bu işletmede şimdi Amerikan sermayeleri rol oynamaktadır. Bu yatlardan çıkarılan cevherin bir metre mikâbı % 62 kalay ihtiva eden 3 kg. konsantre temin etmektedir.

Avusturya:

Petrol aramaları

«Raky Danubia» şirketi tarafından başlanan petrol aramaları memnuniyet verici bir tarzda ilerlemektedir. Bir müddettenberi üzerinde çalışılan «Ulli» kuyusu derin tabakalara varmıştır; 984 üncü metrede petrol fışkırmıştır. Elde edilen petrol hafif olup fazla miktarda esans ihtiva etmektedir. Bu defa tabakanın mevkiî nazarı dikkate alınır sa daha derinlerde başka petrol yataklarının bulunacağını tahmin etmek kabildir.

«Eurogasco» tarafından elde edilen neticeler pek müsbet değildir. «Franenkirchen» arama forojî petrol emaresine rastlamadan 1625 metrede sert kayalara tesadüf etmiştir. Bundan biraz ötede bulunan Macaristan forajı da muvaffakiyet elde etmeden 2150 metreyi bulmuştur.

Avusturalya:

Altın istihsali

Avusturalyanın 1936 ilk dokuz ayındaki altın istihsali resmî istatistiklere nazaran 828.000 onz tutmuştur; 1935 senesi aynı devresindeki istihsal 630,000 onz idi.

Aşağıdaki tablo bu istihsalin tafsilâtını göstermektedir:

Senenin ilk dokuz ayı		
Memleketler	1935, onz	1936, onz
Garbî Avusturalya	444.700	608.000
Kuinsland	75.800	85.400
Viktorya	64.100	75.600
Yeni Cenubî Vels	34.400	43.000
Diğer memleketler	11.000	<u>16.000</u>
Yekûn	630.000	828.000

Bahreyn Adası:

"Bahrein Petroleum,, şirketinin petrol istihsalâtı

"Standard oil of California» nin bir şubesi olan «Bahrein Petroleum» şirketinin 1936 sonundaki gündelik petrol istihsalı 12.000 barile çıkıyor. 1937 senesi ilk yarısının gündelik istihsalinin 16.000 ve, yeni Bahreyn tasfiyehanesi bittiğinde, ikinci yarısında da 24.000 barili bulacağı tahmin edilmektedir. Şimdiye kadar yapılan sondajlar bu yatağın azamî yevmî veriminin 250.000 barili bulabileceğini göstermişlerdir. Burada istihsal olunan petrol şarkî Teksas yataklarının evsafındadır.

Belçika:

Kok ofisinin tesisi

24.12.1936 da Brüksel şehrinde arsiulusal anlaşmaya ait faaliyeti idare ve tanzim maksadile Belçika Kok Ofisi tesis edilmiştir. Ofis tarafından yerli kok için kat'i fiat olarak Cenubî Belçika için beher tonu 175 Fr. fabrikada teslim şartile, diğer havali için de 170 Fr. tesbit edilmiştir.

Arsiulusal kok kartelinin kararlarına göre Belçika dünya kok ihracatının % 9,7 sini yapacaktır: Bir yıllık kok ihracatı 1.130.000 ton miktarında olacaktır. 1935 senesinde Belçikanın kok ihracatı 920.000 ton kadardır. Yeni anlaşmaya göre aşağı yukarı 400.000 tona kadar çıkabilecektir. Beynelmilel kok karteli dünya kok ihracat miktarını 14 milyon ton tesbit etmiştir.

Çin:

Tungsten madeni

Dünyanın en büyük tungsten müstahsili olan Çin yakında bu vaziyetini daha fazla takviye edecektir. Birkaç sermayedar, son aylarda Kiangsi'de keşfedilen yeni tungsten yataklarını 1937 den itibaren işletmeye ka-

rar vermişlerdir. Yapılan tetkikat neticesinde bu yatakların en aşağı 465.000 ton ihtiyat maden sakladıkları anlaşılmıştır. Cevherler, yatağın yakınında tesis olunacak tasfiyehane muamele edilecektir. Çin halihazırda dünya tungsten istihsalinin % 45 ni temin etmektedir.

Kükürt yatağı

Fokien havalisinde, Putien'de geniş kükürt yatakları keşfedilmiştir. Bu zuhurat hükümetin yardımile işletilecektir. Hükümet mutahassısları halen, yapılacak ihzarî işler için lâzım gelen şartları hazırlamaktadırlar.

Finlandiya:

Maden yatakları

On senedenberi devam eden araştırmalar, Finlandiyanın, şimdiye kadar tahmin edildiğinden fazla maden cevherine malik bulunduğunu göstermiştir. Bu memleketin madenleri arasında Petsamo'daki nikel ve Utokompu pirit yataklarını saymak lâzımdır.

Yeni keşfedilmiş olan nikel yatakları Finlandya Laponyasmda, Buz denizinden 70 km. uzaktaki Petsamo'da bulunmaktadır. Mıntaka dağlık olup 500 metre rakımındadır. Arazi, Kanadanın nikel yatakları gibi Prekambriyen devrine mensuptur.

Cevhere, kırk kilometre imtidat eden arazide yer yer rastlanmaktadır. Nisbeti % 4 ilâ 5 olan nikel demir ve kükürtle bir aradadır. İlk ihracat olmak üzere geçen eylülde İngiltereye 400 ton cevher sevkedilmiştir. Araştırmalara hükümet muzaheret etmektedir.

Piritler. — En mühim pirit yatağı Utokompu yatağıdır. 1909 da keşfedilen bu yatak 63 çü derece arzı şimaliye doğru Kuusjarvi'de bulunmaktadır. İki kilometre uzunluğunda olup ihtiyatı 10 milyon ton tahmin edilmektedir.

Takribî terkibi % 4,5 bakır, % 28 demir, % 27 kükürt olup az miktarda çinko,

nikel, kobalt, altın ve gümüş de ihtiva etmektedir. Bugüne kadar bu piritler tasfiye görmeden ihraç ediliyordu. Şimdi ise Finlandiya'da işlenmektedir.

Kükürt konsantresi teshin edilmekte ve hasıl olan gazı kibriti hamızı kibrite tahvil olunmaktadır. Hamızı kibrit, çok mühim olan sellüloz imalinde kullanılmaktadır. Teshin neticesinde hasıl olan tortular fosforsuz zengin demir cevherinden (% 86 humuzu hadid yani % 60 saf demir) mürekkeptir ki bu Finlandya dahilinde demir sanayiinde kullanılmaktadır.

Senelik istihsal takriben 300.000 ton tuvenan olup bundan 100.000 ton kükürt konsantresi ve 60.000 ton bakır konsantresi elde edilir. Kükürt konsantrelerinin teshininde hasıl olan tortular takriben 43 000 ton dökme istihsaline tekabül eder. Bundan başka, işletmeden senede takriben 1.000 kg. gümüş ve 120 kg. altın istihsal olunmaktadır.

Finlandya başka demir piriti yataklarına maliktir, fakat bunların bakır nisbeti aşağıdır. Bu yataklar ancak Sellüloz imalindeki kükürt ihtiyacı dolayısıyla işletilmiştir.

Fransa:

1936 maden cevheri ithalâtı

Bakır — 342.285.000 fr. değerinde 998.679 kental saf bakır ithal edilmiştir.

Kurşun — Cevher ithalâtı 404.469 kental ve 50.568 000 fr. tutmuştur. Fransız müstemlekelerinin bu rakamlardaki hisseleri yalnız 505.000 franklık 78.731 kentaldır.

Ham kurşun ithalâtı 118.209.000 fr. kıymetinde 794.871 kental tutuşmuştur; bu rakamlarda Tunusun hissesi 30.119.000 franklık 199.297 kentaldır.

Çinko — 1936 senesinde 55.535.000 franklık 1.959.358 kental çinko cevheri ithal edilmiştir. Bu yekûnun hemen hepsi ecnebi memleketlerden temin edilmiştir. (1.839.691 kental); Cezayirden 81.450 kental ve Tunustan 22.244 kental alınmıştır. Ham çinkoya

gelince, bundan ecnebi memleketlerden 39.398,000 franklık 272.130 kental ve Hindicinden de 6.101.000 franklık 44.684 kental alınmıştır.

Kalay .— Fransa bütün kalay ihtiyacını yabancı memleketlerden temin etmektedir. 1936 da 155.114.000 fr. değerinde 93.556 kental ham kalay ithal edilmiştir.

İngiltere:

Kömür ihracatı

1936 ve son beş sene zarfında İngiltere'nin kömür ihracatı aşağıdaki tablodan görülmektedir (ton üzerine) .

1932	1933	1934	1935	1936
38.899.490	39.067.926	39.659.880	38.714.134	34.532.777

Son rakamlara göre İngiltere'nin harice kömür satışı 1934 senesinden itibaren gittikçe azalmaktadır 1935 senesine nisbeten 1936 da bu azalış aşağı yukarı 4,2 milyon tonu bulmuştur.

1936 da terkibi petrol istihsali

Avam Kamarasında madenler nazırının 1936 maden faaliyetine ait geçenlerde verdiği izahatın en mühim noktasını terkibi petrol meselesi teşkil etmiştir. 1936 yılı içinde 170.000 ton (50 milyon galon) terkibi petrol elde edildiğini ve bu sayede 1.670.000 sterlinin harice gitmesinin önüne geçildiğini anlatan kısım alâka ile dinlenmiştir. Bunun için ne kadar masraf gittiğini ve ne kadar kömür sarfedildiğini nazır sarahatle ifade etmemişse de 1936 nin ilk 9 ayında 650 000 ton Durham kömürü sarfedildiğini başka ve sıhhatine inanılır membalardan öğrenmek mümkün olmuştur.

İtalya:

Kalabriya'da bakır istikşafi

İtalya hükümetinin maden tetkik ve arama teşkilâtı «Azienda Minerale Metallurgica Italiana» kalyanın yeraltı zenginliklerini tedarik eden taharri etmek için yeni bir sanâî plân

tanzim etmiştir. Bu plâna göre evvelâ Piemonte'den Kalabriyaya kadar olan mıntakada araştırmalar yapılacaktır; Piemontede istikşaf edilen nikel zuhuratının işletilmesi için hususî bir şirket tesis edilmiştir. Şimdi Kalabriya mıntakasında Acquaformosa civarında geniş mikyasta bakır zuhuratı bulunmuştur. Cevher tabakaları burada birkaç kilometrelik bir sahada uzanmakta ve iki metre kalınlığı bulunmaktadır.

Petrol araştırmaları

italyanlar şimdiden Şarkî Afrika'da petrol araştırmalarına başlamışlardır.

Haber verildiğine göre Massava açıklarında Dâlaak adalarında yapılan bir sondaj 200 metreyi bulmuş ve jeologların arazinin teşekkülü hakkındaki tahminlerini doğru çıkarttığından 1.200 metreye kadar indirilmeğe karar verilmiştir.

Forajın neticelerine intizaren de şamdan - sütliğin (euphorbe - candelabre) nebatının ussarasından petrol çıkarma imkânları araştırılmaktadır.

Bu ussara, bir miktar oksijen veya kibritiyet ihtiva eden hidrokarbürlerden mürekkep kavuçuğa benzer bir nevi zamktır, nebatın kabuğu üzerine zapılan yarıklardan akar.

Eritre'de, takriben 50.000 hektar vüsatinde ve her hektarda vasatî olarak 50 sütliğin yeteşen arazi vardır. Her nebat senede takriben 2 ilâ 4 kilo ussara verir ki bundan üçte bir nisbetinde hafif karbüranlar ve kalan kısımdan da ağır müştaklar istihsal etmek kabildir.

İstihsal geniş mikyasta tanzim edildiği takdirde bu nebatî petrolün 1 litresinin bir lirete mal olabileceği söylenmektedir.

İtalya • Almanya maden işletme antantı

italya ile Almanya arasında vücuda gelen iktisadî ve malî iş birliğinin ilk neticesi olarak Şarkî Afrikada 50 milyon liret sermayeli bir maden şirketi kurulmuştur. Ser-

mayenin ileride 200 milyon lere te iblâğı muhtemeldir. Berlindeki Bernhard Berghaus grubu sermayenin % 49 nu, italyanlar da % 51 ni vereceklerdir. Bilhassa alman malzemesi kullanacak olan bu şirketin müstahdemleri arasında birçok Alman mühendis ve eksperleri çalışacaktır.

Uallega ve Harrar mıntakalarında bilhassa kömür, demir, bakır ve kurşun aramak niyetinde olan şirket istihsalin % 25 nin Alman sanayiine tahsisi şartile İtalyanın, katî lüzum gördüğü takdirde Alman hisselerini satın alma hakkını kabul etmiştir.

Kumpanyanın eksperleri şubat başında Berlin Jeoloji Enstitüsünden profesör Leo von Zur Muhlen'in riyaseti altında Habeshistana gideceklerdir.

Irak:

Hükümetin petrol tasfiyehanesi

Irak hükümeti, dahilî piyasa ihtiyaçlarını karşılayacak olan tasfiyehanenin inşa projesini hazırlatmıştır. Bu işin iktisadî ehemmiyetine binaen daha az mühim işler geri bırakılmıştır.

Teknik müşaviri raporunu vermiş bulunmaktadır; işlerin pek yakında başlayacağı umulmaktadır.

Petrol şirketinin yeni faaliyetleri

Irak Petrol Şirketi sene başında sermayesini 8 milyon ingiliz lirası arttırarak 14,5 milyona çıkarmıştır. Bu işin asıl hedefi Akdeniz limanlarına petrol sevkeden boruları Mediteranean Pipelins Ltd'den almaktır.

Irak petrol şirketinin sermayesi aşağıda gösterildiği veçhile muhtelif şirketler arasında taksim edilmiştir, İngiliz - İran Petrol Şirketi %23.3/4, Holland-şell grubu %23.3/4, Fransız Petrol kumpanyası % 23.3/4, Amerikan East. Devlopment Corp. 23.3/4 ve Gulbinkin %5.

1936 da petrol istihsali

Irak'ın 1936 daki ham petrol istihsali

3.947.351 tona yükselmiştir (aylık vasatı 828.946 t.); 1935 istihsali 3.606.933 t. (300.578 t.) ve 1934 ünkü de 947.159 t. (118.395 t.) idi. Irakta petrol istihsalinin mayıs 1934 te başladığı malûmdur.

Aylık istihsal, mayıs ilâ ağustos 1936da 355.000 ton çıktıktan sonra eylülde 272.555 t. I.ci teşrinde 303.895 t. II.ci teşrinde 320.667 t. ve I.ci kânunda da 319.528 ton olmuştur.

İran:

Yeni petrol imtiyazları

Tastikleri Meclise arzedilen yeni petrol imtiyazları, Delaware ve Texas Oil ameri-kan şirketleri tarafından vücuda getirilen Amiramian Oil şirketine verilmiştir.

istikşaf işlerinin altı ay ve tecrübe son-dajlarının da 18 ay içinde başlaması meş-ruttur. İşletme mıntakalarının 3 sene içinde tayin edilmeleri de şart koşulmuştur, imti-yazların tasdikinden sonraki beş senelik asgarî resim 1.500.000 dolar tesbit edilmiş-miştir, on beş sene sonra bir misli arttırı-lacaktır. Yukarıdaki Amerikan grubu Afga-nistanda da petrol imtiyazları almıştır. Grup İranın şimalişarkisinden Basra körfezindeki Şabar'a giden bir boru inşası tasevvurun-dadır.

Yugoslavya:

Krom madeninın kapatılması

Preşevo civarındaki Tırnava krom ma-denleri bir sene işletildikten sonra 1936 nihayetinde kaptılmıştır. Buna sebep şirketin malî muzayakasıdır.

Petrol zuhuratı

Birkaç yıldanberi yapılan petrol araştı-rmaları son zamanlarda müsbet neticeler ver-miştir. Pozaniça köyü civarında, 400 metre derinliğindeki sondajdan gaz feveran etmiş ve günde 1000 kg. ham petrol verebilecek

bir menbaa temas edildiği anlaşılmıştır: Arama işine hararetle devam edilmektedir.

1936 bakır ihracatı

- Belgrattan alınan resmî haberlere göre ilk kânun ayında 4950 ton ve 1936 sene-sinde 37.658 ton bakır ihraç edilmiştir. İh-raç edilen bakırın değeri 366,5 milyon dinardır. Son 5 sene zarfındaki bakır ihra-catı aşağıda görülmektedir (Ton):

1932	1933	1934	1935	1936
26.211	35.509	36.143	37.757	37.658

Yunanistan:

Halkidikiyada maden zuhuratı

Şarkî Makedonya ve garbî Trakya eski zamandanberi malûm maden yataklarını havidirler. Bilhassa Halkidikiya yarımadası kurunu ûlâda geniş mikyasta işletilmiş maden servetlerini ihtiva etmektedir.

Bu mıntaka, Yunanistanın Bulgaristanla Ege denizi arasındaki kısmını kaplamak-tadır.

Jeoloji noktai nazarından esas itibarile billurî araziden ve alçak kısımlarda da dör-düncü zaman rusuplarından müteşekkildir. Billurî arazi maden cevherlerini . (demir, bakır, çinko, kurşun, gümüş) ihtiva eder. Dürdüncü zaman rusubî tabakaları ise kıs-men linyit ve altın ihtiva etmektedirler.

Japonya:

Yeni maden yatakları

Akita'da yeni nikel yatağı keşfedilmiş ve bir milyon ton cevher temin edilebile-ceği hesap edilmiştir. Kora'da yeni tungsten yatakları bulunmuştur; halen verim kabili-yetleri tetkik edilmektedir. Seiyo'da ve Kora'da bulunmuş olan glüsinyum yatak-larının işletilmesine başlanmıştır. Bundan başka Hakugan'da mühim manyezit yatak-ları keşfedilmiştir. Bu yatakların evsafı Avrupa yataklarından aşağı olmakla beraber işletilmeye salih görülmüştür.

Kaledonya:

Krom zuhuratı

Saramea civarında % 49 krom ihtiva eden yeni krom zuhuratı bulunmuştur. Aynı zamanda Koniambo havzası kromlarının geniş bir mikyasta işletilmesine girişilmiştir. ihraç edilen krom cevherinden alınacak devlet vergisi ayıklama ve yıkanma usulüne göre % 25 - 30 azaltılmıştır. Bundan dolayı Toumouron ve Quen-ghi vadisindeki krom cevherleri de işletilmeye başlanmıştır.

Macaristan:

Demir ihtiyacının artışı

1936 senesinde Macaristanın demir, manganez ve boksit istihsali 1935 e nisbeten % 50 bir tezayüt göstermektedir. Son iki sene zarfındaki bu madenlerin istihsal ve istihlâki aşağıdaki şekildedir (ton üzerine):

Cevher ve maden	istihsal		İstihlâk	
	1935	1936	1935	1936
Demir (dökme)	195.600	306.300	193.100	296.500
» cevheri	192400	279.500	192.400	283.000
Manganez	6.300	27.200	5 300	18.300
Boksit	211.100	329.007	246.000	368.900

İstihsalin artmasına rağmen Macaristanın demir ithalâtı 1935 e nazaran % 33 artarak 356.300 tona çıkmıştır. Çelik ithalâtı da % 37 artmış ve 87.100 ton olmuştur.

Kömür hidrojenasyonu

Katranı hidrojene ederek sentetik esans imali için bir fabrika kurmak isteniliyor; bu iş için lâzım olan 10 milyon pengoyu tedarik etmek üzere muhtelif müesseseler arasında müzakereler başlamıştır, inşa edilecek fabrikanın senelik verim kabiliyeti şimdilik 1.500 vagon olacaktır. Sentetik esans vergiden muaf tutularak ithalât emteasile rekabeti temin edilecektir.

Meksika:

Millî maden müesseselerine yardım

Meksika Cumhur Reisi General Cardenas hükümet programını izah nutkunda:

«Maden işletmelerinin ekserisi ecnebi sermayeler elinde bulunduğundan tabii ser-vetlerimizden memleket ve millet kâfi derecede istifade temin edememektedir. Buna karşı iktisat ve maliye vekâletleri murakabesinde «Banco Minero Refaccionairo» adile bir hükümet maden bankası teşkil edilerek yerli maden işletmeleri takviye edilmesine karar verildiğini» bildirmiştir.

Mısır:

Petrol ihtiyacına karşılık

Mısır hükümeti, Musul petiol sahalarını işleten «British Oil Development Co. Ltd.» ten % 15 iştirak hissesi almıştır. Bu hisseler Mısıra sanevî 600.000 ton ham petrol temin edecek ve memleketin yıllık petrol ihtiyacını karşılamış olacaktır.

Romanya:

Petrol endüstrisinde devlet müdahalesi

Romanyanın yeni petrol kanununda hükümetin petrol satışını monopol altına almasını istihdaf eden bir madde vazedilmiştir. Petrol piyasasının hükümet kontroluna tâbi tutulması için de ayrıca bir kanun teklif edilmiştir. Bu kanuna göre memleket dahilinde, petrol ve müstakatının . satışı bu hususla alâkadar müesseseler mümessillerinin teşkil eneceği, hükümetin iştirak edip nezareti altına alacağı bir teşkilât tarafından, bir elden idare edilecektir.

Geçen ilkbaharda petrol sanayii cemiyeti memleketin petrol endüstrisi vaziyeti hakkında yaptığı tetkikat neticesinde hükümete takdim ettiği raporda petrol müstekati üzerine, konan ağır taksın mahrukatın bol ve ucuz olarak istihlâkine mani olduğu gibi ticaretin de önüne geçtiğini kaydetmektedir. Büküş'de 11.60 leye satın alınan bir kilo

gazolinin % 75 i veya 8.68 leyi bir takım vergiden ibarettir ve müstahsil yalnız 2.92 ley alabiliyor. Kerosinin satış fiatı % 50 vergi, makine yağı % 72 ve motor yağı da % 44 vergi ithal etmektedir.

Yeni kanunun bazı maddeleri de memlekette imtiyaz olarak petrol istihsalile işigal eden ecnebiler, şirket ve şahıslarla alâkadardır. Yeni kanun ecnebilerin yerli müstahsillerle aynı hakka sahip olmalarını menedip sondaj yapabilecekleri arazinin vüsatim azaltmaktadır.

Romanya halen günde 157.500 baril petrol istihsal ettiği gibi Avrupanın, Rusya hariç olmak üzere, en mühim petrol membaıdır. İstihsal miktarının % 80 ninden daha fazlasının ham ve işlenmiş olarak harice şevkine devam edilmektedir.

Sovyetler birliđ:

Şimal mıntakasında petrol, kömür ve kalay

Şimal enstitüsünün kutup Uralında tetkikat yapan birkaç azası Radyo - teknikte geniş bir surette kullanılan «piezoquartz» yataklarının evsafını tesbit etmiştir.

Piezokuarts ihtiva eden damarlar 100 kilometre uzunluğunda bir saha kaplamakta olduğundan ihtiyatlarının pek mühim miktarda olduğu tahmin edilmektedir.

Yenisey nehri ağzında taharriyat yapan heyetin gördüğü işler bilhassa kayda değer: bu havalide petrol teşekküllerinin mevcudiyetini keşfetmiştir. Hali hazırda bu teşekküllerin bulunduğu mıntakada petrol forajları yapılmaktadır. Talmir yarım adasının bu havalisi geniş petrol yataklarına malik bulunduğu katiyetle söylenebilir.

Nijniyaya Tunguska nehri havalisinde mühim bir homur yatağı bulunmuştur. Başka bir kömür yatağı Yeniseyin şarkında, Piasna nehri ağzında keşfedilmiştir.

Şimal mıntakasında işletmeye elverişli yeni kalay ve arsenik yatakları bulunmuştur.

Çelik istihsalı

Sovyet madenciligi 1936 demir kısmı programını muvaffakiyetle bitirerek 15.905.000 ton çelik istihsal etmiştir.

. 1936 çelik istihsalı 1935 e nazaran % 30,4 (3.780.000 ton) nisbetinde artmıştır. Bu artış miktarı Harpten evvelki Rusyanın takriben senevi çelik istihsaline muadildir.

Daha iki sene evvel çelik istihsalı dökme istihsalinden aşağı bulunuyordu. Sovyet sanayii bu vaziyeti islâh ve çelik istihsalini kabil olduğu kadar çabuk bir surette artırmaya davet edildi. Çelik istihsalı 1935 te, vasatı olarak günde 34.100 ton tutan dökme istihsalini geçti. 1936 senesi içinde gündelik çelik istihsalı 44.300 tonu buldu, hatta senenin ikinci yarısında birçok defalar 50.000 tonu geçti.

Bu neticeler bilhassa sovyet Madenciliginin yaptığı teknik ilerlemeler dolayısıyla elde edilmiştir.

Kilometre murabbaı başına çelik randımanı 1934 te 2,79 ton iken 1935 te 3,33 ve 1936 nihayetinde de 4,4 tona çıkmıştır.

Sovyet madenciliginin muvaffakiyetlerinin âmili olan Stahanov hareketi sayesinde işletmelerde kullanılan aletlerden istifade derecesi A. B. D. ayarına çıkmıştır.

Manganez ihracatı

1936 senesi ilk ayında Sovyetler Birliđi mangan ihracatı 413.000 tonu bulmuştur. 1925 ve 1936 senelerinde Sovyetlerden manganez ithal eden başlıca memleketler:

	1935	1936
Amerika B. Dev.	68.000	159.000
Fransa	90.000	17.000
Belçika-Lüksenburg... .	15.000	35.000
Polonya	30.000	28.000
Norveç	7.000	15.000
Almanya	170.000	11.000
italya	38.000	8.000

Almanya ile ttalyaya olan manganez ihracatı birkaç misli azalmıştır, çünkü bu

memleketler 1936 senesinde manganez ihtiyatlarını Cenubî Afrikadan kapatmışlardır.

1936 ilk on bir ayı içinde Rusya 140,72 milyon altın rubla kıymetinde 2.424.600 ton petrol ihraç eimiştir; 1935 senesi aynı dev-

resinde 161,40 milyon kıymetinde 2.895.478 ton ihraç etmiştir. Bu devrede Sovyet petrol sanayiinin en iyi müşterisi 364.331 tonla Fransa olmuştur; ondan sonra 281.969 tonla Almanya gelmektedir.

Kömür hakkında broşür

23 Nisan 1937 de Ankarada açılıp bir ay devam edecek kömür sergisi münasebetile Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü kömür hakkında bir broşür tertip ve tanzim etmiştir. Broşürde kömürün tarihçesinden, taammümünden, tabiatta bulunuş şekillerinden, dünya kömür mevcudundan ve istihsalinden, Türkiyede bulunan kömür cevherlerinin cins ve mevkilerinden, istihsal ve istihlâkından bahsedilmektedir. Ayrıca altı grafik ile Türkiyede kömür madenlerinin bulunduğu mahalleri gösteren bir harita vardır.